

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน Ethical Decision Making of Media Profession in Digital Terrestrial Television Sector

เฉลิมชัย ก๊กเกียรติกุล¹
Chalermchai Kokkeadtikul¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน และความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนกับปัญหาและแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน ผลการวิจัยนี้ พบว่า การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของวิชาชีพสื่อมวลชนประกอบด้วยด้านสื่อมวลชน องค์กรสื่อมวลชน องค์กรวิชาชีพ และสังคม เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของวิชาชีพสื่อมวลชนกับปัญหาจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในระดับค่อนข้างน้อย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .393 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ ± 16.16 ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของวิชาชีพสื่อมวลชนกับแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน พบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยทางสถิติ โดยด้านองค์กรวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .531 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ $\pm .38$

คำสำคัญ : การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของวิชาชีพสื่อมวลชน, ปัญหาจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน, แนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

Abstract

The purposes of this study were to study ethical decision making of media profession in digital terrestrial television sector and to investigate relationships between such ethical decision making and ethical problems of media profession as well as media ethics development in order to use policy making process related. The research methodology of this study was an exploratory sequential mixed methods research which used qualitative and quantitative approaches in the research process to explore

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยชินวัตร,
D.P.A. Student (Public Administration) Shinnawat University E-mail : chalermchai.k@nbtc.go.th

research findings. The research instruments were mainly consisted of in-depth interview and survey research. The research results found that; the ethical decision making of media profession in digital terrestrial television sector comprising journalist, media organization, media professional organization and society. The association between ethical decision making of media profession in digital terrestrial television sector and ethical problems of media profession was rather low degree. ($R^2 = .393$; $SEE = \pm 16.16$) The result of the association between ethical decision making of media profession in digital terrestrial television sector and measures of media ethics development indicated that ethical decision making was associated with measures of media ethics development in positive direction with significance in terms of statistics, in particular media professional organization. ($R^2 = .531$; $SEE = \pm .38$; $Sig. < 0.01$)

Keywords : Ethical decision making of media profession, Ethical problems of media profession, Measures of media ethics development

บทนำ

ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ปัญหาสถานการณ์ด้านจริยธรรมสื่อในประเทศไทยได้รับการถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงและวิจารณ์กันอย่างกว้างขวางถึงประเด็นเรื่องความไม่เป็นกลาง การนำเสนอเนื้อหาไม่ถูกต้อง การนำเสนอเนื้อหารุนแรงหรือภาพข่าวที่ล่อแหลม การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การตัดสินผู้ตกเป็นข่าวโดยไม่เป็นธรรม การร่ำบอามิสสินจ้าง การไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมของสื่อมวลชน การโฆษณาที่ผิดกฎหมายหรือเกินความจริง การนำเสนอเนื้อหาที่ยั่วยุ สร้างความเกลียดชัง ก่อให้เกิดความแตกแยกทางสังคม ซึ่งมีงานวิจัยวิเคราะห์ว่ามีสาเหตุมาจากการไม่มีเกณฑ์ด้านจริยธรรมที่ชัดเจนและขาดการใส่ใจด้านจริยธรรมอย่างจริงจังขององค์กรสื่อและตัวสื่อมวลชนเอง ในแง่ของการควบคุมและกำกับดูแลสื่อมวลชนนั้น มีงานวิจัยหลายฉบับชี้ว่า การกำกับดูแลสื่อในช่วงที่ผ่านมาจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งการกำกับดูแลกันเองทางด้านจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชนและการกำกับดูแลโดยองค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมาย รวมถึงภาคประชาชนก็ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลสื่อ ยังมีการละเมิดมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพและปัญหาการบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพเหมือนเดิม เนื่องจากองค์กรวิชาชีพมิได้มีอำนาจในการลงโทษผู้ประกอบการวิชาชีพที่กระทำการขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพที่ร่วมกันกำหนดขึ้น รวมทั้งระบบและกลไกกำกับดูแลจากหน่วยงานกำกับดูแล เช่น คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และภาคประชาชนยังขาดประสิทธิภาพในการตรวจสอบการทำงานของสื่อมวลชน (Doungkamol Chatprasert, 2004 ; Siriwan Anantho and Santhat Thongin, 2013 ; Commission of Reform of Mass Communication and Information Technology, 2015 ; Pirongrong Ramasoota Rananand and Sasithon Yuwakosol, 2003 ; Worawan Ongkrutraksa and Yubon Bencharakit. 2010)

จึงกล่าวได้ว่าปัญหาด้านสื่อมวลชนที่หลากหลายยังมีได้มีการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม สื่อมวลชนในประเทศไทยยังไม่สามารถมีบทบาทตามความคาดหวังของคนในสังคมได้

ด้วยสภาพปัญหาที่อธิบายมาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่อิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน เพราะแม้ที่ผ่านมาได้มีการศึกษาจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนไทยอย่างต่อเนื่อง แต่ส่วนใหญ่มุ่งเน้นศึกษาเพื่อทราบสภาพภาพของปัญหาเพื่อกำหนดกรอบแนวปฏิบัติและมาตรฐานจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน แต่แทบจะไม่มีผลงานวิจัยที่มุ่งศึกษาหรือสะท้อนว่าทำไมจึงเกิดปัญหาจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน โดยเฉพาะจริยธรรมในระดับองค์กรสื่อมวลชน และแนวทางการกำกับดูแลตนเองจึงไม่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และขาดประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกันเองในวงวิชาชีพ

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงสนใจศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน รวมทั้งปัญหาและแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างกันและนำไปช่วยจัดทำนโยบายและแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดินและกิจการอื่น โดยให้ความสำคัญกับสถาบันหลักหรือผู้เล่นสำคัญของโครงสร้างและระบบกำกับดูแลสื่อมวลชนตามแนวทางสากล และอิงแนวคิดจริยธรรมเชิงสถานการณ์และทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรมพร้อมทั้งใช้แนวทางการกำกับดูแลกันเองและการกำกับดูแลร่วมในการกำหนดกรอบการวิจัย และในการกำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกวิจัยเฉพาะสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน เพราะเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุดในบรรดาสื่อทั้งหมดและค่อนข้างจะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชนได้อย่างมาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน
2. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดินจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนและแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน
4. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดินกับปัญหาจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนและแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อนำมาช่วยประกอบการจัดทำนโยบายและแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** เป็นการศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดินในประเทศไทย

2. ขอบเขตด้านประชากร ประกอบด้วย

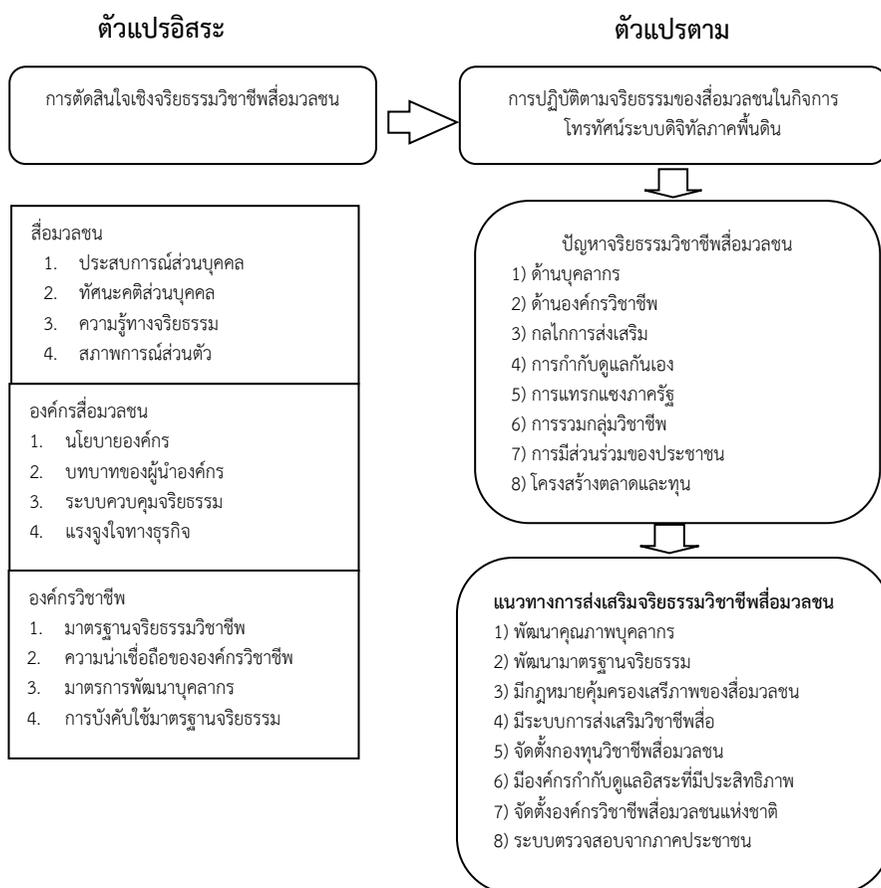
2.1 สื่อมวลชน ผู้บริหารขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ผู้บริหารของหน่วยงานกำกับดูแล นักวิชาการด้านสื่อมวลชน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.2 สื่อมวลชนที่ทำงานในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดินในประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนประมาณ 3,000 คน สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัย โดยกระจายแบบสอบถามไปยังสื่อมวลชนและผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดินในประเทศไทย ซึ่งสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

4. ขอบเขตด้านเวลา คือ ผู้วิจัยทำการศึกษาระหว่างเดือนเมษายน 2560 ถึงเมษายน 2561

กรอบแนวคิดของการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีร่วมสมัยตามแนวทางการสำรวจตามลำดับเวลา (Exploratory Sequential Mixed Methods Research) โดยเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร แล้วดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อนำมาประมวลผลและพัฒนากรอบแนวคิด และตัวแปรหลักในการจัดทำแบบสำรวจความเห็นเพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณต่อไป

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็น สื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน ซึ่งพบว่ามีจำนวนสื่อมวลชนประมาณ 3,000 คน และใช้สูตรในการคำนวณ คือ ยามาเน่ (Yamane, T. 1970) พบว่า จะต้องทำการสำรวจตัวอย่างในการวิจัยเท่ากับ 353 ตัวอย่าง และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากรที่ตีความยิ่งขึ้นจึงได้เพิ่มจำนวนสำรองไว้อีก 7 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 360 คน

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกประมาณ 15 คนประกอบด้วย สื่อมวลชน ผู้บริหารของผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน หน่วยงานกำกับดูแล สมาคมวิชาชีพ นักวิชาการด้านสื่อมวลชน และสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้าง โดยเป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับตัวแปรหรือประเด็นที่จะศึกษาประกอบด้วย 6 คำถาม ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามสำรวจความเห็น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สาขาวิชา ภูมิลำเนาที่ ประสบการณ์วิชาชีพ และสมาชิกองค์กรวิชาชีพ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจปรนัยเกี่ยวกับทัศนคติเชิงจริยธรรมของสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน ซึ่งแบบสอบถามจะเป็นคำถามแบบ Rating Scale ตามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert, Rensis. 1967) จำนวน 16 ข้อ ซึ่งได้แบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เพื่อสำรวจระดับความเห็นด้านสื่อมวลชน องค์กรสื่อมวลชน องค์กรวิชาชีพ และสังคม

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามแบบสำรวจปรนัยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน จำนวน 16 ข้อ โดยแบบสอบถามจะเป็นคำถามแบบ Rating Scale เช่นเดียวกับส่วนที่ 2

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำร่างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ และนำไปทดลองสัมภาษณ์กับสื่อมวลชน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการเพื่อที่จะนำเสนอปัญหาหรือข้อบกพร่องของแบบสัมภาษณ์ไปดำเนินการปรับปรุงก่อนที่จะนำไปใช้ในการสัมภาษณ์จริง การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เริ่มต้นด้วยการหาคุณภาพความเที่ยงตรง (Validity) ใช้วิธีการให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจำนวน 5 คนพิจารณาแบบสอบถามและโครงสร้างดัชนีพินท์ และนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาสรุป ด้วยวิธีการหาค่า IOC (Item-Objective Congruence Index) โดยใช้สูตรของโรวินลลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1977) ในการหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่นของ

แบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยใช้วิธีการหาความเป็นเอกพันธ์ภายใน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลครั้งเดียวแล้วหาความเชื่อมั่นไว้เลย การคำนวณใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, Lee. J., 1990) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ (1) การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน และ (3) การวิจัยเชิงสำรวจในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นดำเนินการเก็บข้อมูลที่ต้องการศึกษาประชากร จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน โดยผู้วิจัยทำการเลือกตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย ซึ่งจะทำให้การสุ่มจากสื่อมวลชนที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน จำนวน 20 บริษัท ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการวิเคราะห์ ร้อยละและค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด การทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test) สำหรับการทดสอบสมมติฐาน หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามใช้สถิติการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน โพรดักโมเมนต์ (Correlation) และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าทุกตัวแปร (Enter Multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน พบผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน” พบว่าการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดินประกอบด้วยด้านสื่อมวลชน องค์กรสื่อมวลชน องค์กรวิชาชีพ และสังคม รวมทั้งพบว่าสื่อมวลชนให้ความสำคัญกับด้านองค์กรสื่อมวลชน อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านองค์กรวิชาชีพ สื่อมวลชน และสังคม ตามลำดับ

2. การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดินจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล” พบว่าสื่อมวลชนให้ความเห็น ดังนี้

2.1 เพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพในด้านสื่อมวลชนเรื่องประสบการณ์ส่วนบุคคล และทัศนคติส่วนบุคคล

2.2 อายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพในด้านสื่อมวลชนเรื่องสภาพการณ์ส่วนตัว ในด้านองค์กรวิชาชีพ มีความแตกต่างในมาตรการพัฒนาบุคลากร และในด้านสังคม มีความแตกต่างในกฎหมาย

2.3 ระดับการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันด้านสื่อมวลชนแตกต่างกันในความรู้ทางจริยธรรม ในด้านองค์กรสื่อมวลชน มีความแตกต่างกันในบทบาทของผู้นำองค์กร และระบบควบคุมจริยธรรม ส่วนในด้านองค์กรวิชาชีพ มีความแตกต่างในมาตรการพัฒนาบุคลากร และในด้านสังคม มีความแตกต่างในกฎหมาย

2.4 สื่อมวลชนที่จบการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์หรือและจบสาขาอื่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน

2.5 การปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นในด้านสื่อมวลชนแตกต่างกันในทัศนะคติส่วนบุคคล ในด้านองค์กรสื่อมวลชน มีความแตกต่างในแรงจูงใจทางธุรกิจ ในด้านองค์กรวิชาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน ในด้านสังคม มีความแตกต่างในบทบาทรัฐบาล

2.6 ประสบการณ์วิชาชีพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นในด้านสื่อมวลชนแตกต่างกันในทัศนะคติส่วนบุคคล ความรู้ทางจริยธรรม และสภาพการณ์ส่วนตัว ด้านองค์กรสื่อมวลชน มีความแตกต่างในบทบาทของผู้นำองค์กรและแรงจูงใจ ทางธุรกิจ ในด้านองค์กรวิชาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน ในด้านสังคม มีความแตกต่างในบทบาทรัฐบาลและบทบาทประชาชน

2.7 การเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพมีผลต่อด้านสื่อมวลชนในเรื่องความรู้ทางจริยธรรม ด้านองค์กรสื่อมวลชน ไม่มีความแตกต่างกัน ด้านองค์กรวิชาชีพมีความแตกต่างในมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพและการบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรม ส่วนด้านสังคม มีความแตกต่างกันในกฎหมาย บทบาทรัฐบาล และบทบาท กสทช.

3. การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 “เพื่อศึกษาสภาพปัญหาจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนและแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน” พบว่าสื่อมวลชนเห็นว่าปัญหาการส่งเสริมจริยธรรมอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาตามลำดับ คือ การกำกับดูแลตนเอง การรวมกลุ่มวิชาชีพ ด้านบุคลากร การมีส่วนร่วมของประชาชน โครงสร้างตลาดและทุน ด้านองค์กรวิชาชีพ และการแทรกแซงภาครัฐอยู่ในระดับน้อยสุด สำหรับแนวทางส่งเสริมจริยธรรมของวิชาชีพสื่อมวลชนพบว่าสื่อมวลชนเชื่อว่าแนวทางที่เหมาะสมคือมาตรฐานจริยธรรมอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมา คือ การพัฒนาคุณภาพบุคลากร การจัดตั้งกองทุนวิชาชีพสื่อมวลชน การมีองค์กรกำกับดูแลอิสระที่มีประสิทธิภาพ การมีระบบการส่งเสริมวิชาชีพสื่อ ระบบตรวจสอบจากภาคประชาชน การจัดตั้งองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ และการมีกฎหมายคุ้มครองเสรีภาพของสื่อมวลชน อยู่ในระดับน้อยสุด

4. การศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 “เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดินกับปัญหาจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนและแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน” พบว่าการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับปัญหาจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในระดับค่อนข้างน้อย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .393 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 15.4 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 16.16 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวพยากรณ์พบว่าปัจจัยด้านองค์กรวิชาชีพและปัจจัยด้านสังคมมีความสัมพันธ์กับปัญหาจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดินสัมพันธ์กับแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนพบว่า ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยทางสถิติ และมีปัจจัยด้านองค์กรวิชาชีพที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าในด้านสื่อมวลชน ประสบการณ์ส่วนตัวหรือประสบการณ์ทางวิชาชีพมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพมากที่สุด อาจเป็นเพราะประสบการณ์มีส่วนช่วยในการตัดสินใจได้มาก ส่วนทัศนคติส่วนตัวและความรู้ทางจริยธรรมมีผลต่อการตัดสินใจลดล้นรองลงมา

2. การตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน พบว่าในด้านองค์กรสื่อมวลชน แรงจูงใจทางธุรกิจของบริษัทหรือองค์กรสื่อมวลชนซึ่งเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยขององค์กรเป็นปัจจัยสำคัญด้านองค์กรที่มีผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของตนเองเป็นอันดับแรก โดยที่นโยบายขององค์กรและระบบควบคุมจริยธรรมภายในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญรองลงมา ส่วนบทบาทของผู้นำองค์กรทางด้านจริยธรรมในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยกว่าเรื่องนโยบายและระบบควบคุมทางจริยธรรม

3. การตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน พบว่าในด้านองค์กรวิชาชีพ บทบาทสำคัญขององค์กรวิชาชีพคือการทำให้มีมาตรฐานพัฒนาบุคลากรเป็นเรื่องสำคัญและเร่งด่วน อาทิ มาตรการฝึกอบรมทางจริยธรรมและมาตรการพัฒนาวิชาชีพสื่อ เป็นต้น ด้านที่สำคัญรองลงมาคือองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนควรต้องมีความน่าเชื่อถือที่จะต้องมีความน่าเชื่อถือที่กำหนดให้สมาชิกต้องปฏิบัติตามและมีกระบวนการที่โปร่งใสและเป็นธรรม และด้านที่สำคัญลดล้นลงมาคือการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพและการบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมที่องค์กรวิชาชีพพึงต้องดำเนินการ

4. การตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน พบว่าในด้านสังคม พบว่าสื่อมวลชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับกฎหมายที่ควบคุมกำกับดูแลหรือส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนมากที่สุด และเห็นว่าองค์กรกำกับดูแลคือ กสทช. และบทบาทของประชาชนมีบทบาทรองลงมา และบทบาทของรัฐบาลมีความสำคัญน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกฎหมายและ กสทช. มีผลกระทบโดยตรงและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เพราะสามารถบังคับให้สื่อมวลชนกระทำการหรืองดเว้นการได้ตามขอบอำนาจของกฎหมาย ในขณะที่บทบาทของประชาชนหรือการตรวจสอบจากภาคประชาชนอาจมีผลกระทบทางอ้อมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพ ส่วนบทบาทของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นนโยบายของรัฐบาลหรือการแทรกแซงจากภาครัฐทั้งทางตรงและทางอ้อมอาจส่งผลไม่มากนักต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพของสื่อมวลชน

5. ปัญหาทางจริยธรรมของสื่อมวลชนคือการขาดการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ประกอบกับระบบกลไกการกำกับดูแลกันเองและการรวมกลุ่มวิชาชีพก็ล้มเหลว ด้านคุณภาพของบุคลากรสื่อเองก็เป็นปัญหาและการตรวจสอบจากภาคประชาชนก็ไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยภายนอก เช่น โครงสร้างของตลาดและทุนและการแทรกแซงจากภาครัฐที่นักวิชาการมักจะอ้างในเชิงทฤษฎีเพื่อสนับสนุนให้สื่อมวลชนกำกับดูแลกันเองกลับมีอยู่ในลำดับรั้งท้าย

6. แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนคือ การทำให้มีมาตรการส่งเสริม และมาตรการจูงใจ โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาคุณภาพบุคลากรและสวัสดิการของสื่อมวลชนมากกว่าการเน้นที่การควบคุมกำกับดูแลหรือตรวจสอบจริยธรรม

7. ปัจจัยด้านอายุ ประสบการณ์ และระดับการศึกษาที่มีผลต่อความเห็นแตกต่างกันในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมสี่มวชนบ้างในบางประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมและทฤษฎีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เห็นว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์พัฒนาการได้ตามวัย และวุฒิภาวะทางสติปัญญา พัฒนาการของมนุษย์จะค่อยๆพัฒนาไปตามวันเวลาเจริญขึ้นเรื่อย ๆ ตามวุฒิภาวะและการศึกษาอบรม ดังนั้น อายุ ประสบการณ์ และระดับการศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสี่มวชน

8. การตัดสินใจเชิงจริยธรรมด้านองค์กรวิชาชีพและด้านสังคมมีความสัมพันธ์กับปัญหาจริยธรรมวิชาชีพสี่มวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เสนอว่า กิจกรรมและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกำกับดูแลตนเองสมาคมวิชาชีพนั้น องค์กรและสมาคมวิชาชีพสี่มวชนให้ความสำคัญกับเรื่องความอยู่รอดทางธุรกิจและการประกอบการเป็นความสำคัญอันดับแรก มูลเหตุจูงใจของการรวมตัวขององค์กรวิชาชีพนั้นเป็นไปเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจ การต่อรองทางธุรกิจหรือนโยบายไม่ผูกโยงกับอุดมการณ์ในการดำเนินการกำกับดูแลตนเองด้านจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนกลไกการกำกับดูแลตนเองนั้น องค์กรวิชาชีพส่วนใหญ่มีการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพหรือแนวปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมสำหรับใช้เป็นแนวปฏิบัติในหมู่สมาชิกขององค์กรและสมาคมวิชาชีพสี่มวชน แต่ยังคงขาดกลไกการเฝ้าระวังและบังคับใช้ที่มีความชัดเจนเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังต่อไปนี้

1. รัฐบาลและ กสทช. ควรมีนโยบายและมาตรการพัฒนาสี่มวชนในเรื่องการพัฒนาบุคลากรและยกระดับมาตรฐานจริยธรรมของสี่มวชนเป็นการเร่งด่วน โดยมาตรการในระยะยาวควรดำเนินการเร่งรัดให้มีกฎหมายคุ้มครองเสรีภาพของสื่อและจัดตั้งกองทุนวิชาชีพสี่มวชนตามมาตรฐานสากล

2. ในการกำหนดนโยบายพัฒนาบุคลากรสี่มวชนควรให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งรวมถึงทัศนคติ ค่านิยม และความรู้พื้นฐานด้านจริยธรรมเนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจทางจริยธรรม โดยควรนำไปพิจารณาในการพัฒนาหลักสูตรและคู่มือส่งเสริมจริยธรรมและจรรยาบรรณของสี่มวชนด้วย

3. รัฐบาลและ กสทช. ควรมีนโยบายและมาตรการส่งเสริมให้องค์กรสี่มวชนมีนโยบายและระบบควบคุมด้านจริยธรรมวิชาชีพที่ดีได้มาตรฐานและต้องเข้มงวดกวดขันให้สี่มวชนในสังกัดตนเองต้องประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของจริยธรรม รวมทั้งจัดให้มีช่องทางร้องเรียนพฤติกรรมสี่มวชน

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงบริหาร มีดังนี้

1. แนวทางเสริมจริยธรรมวิชาชีพสี่มวชนในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดินที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพกับบริบทของประเทศไทยควรเป็นมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มขององค์กรวิชาชีพสี่มวชนและพัฒนาให้้องค์กรวิชาชีพสี่มวชนมีความเข้มแข็งและน่าเชื่อถือ

2. รัฐบาลควรส่งเสริมให้เกิดระบบการกำกับดูแลกันเองและการกำกับดูแลร่วมที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงตามมาตรฐานสากล โดยการผลักดันและสนับสนุนให้องค์กรสื่อมวลชนและองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนตระหนักถึงความสำคัญและเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างเป็นระบบและจริงจัง

3. รัฐบาลและ กสทช. ควรส่งเสริมให้มีระบบตรวจสอบและการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและภาคประชาสังคม เพิ่มมากขึ้น โดยควรณรงค์ประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตั้งแต่การรู้เท่าทันสื่อไปจนกระทั่งการร้องเรียนสื่อมวลชนที่ฝ่าฝืนจริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

- Commission of Reform of Mass Communication and Information Technology, National Reform Council. (2015). *Report on effective media supervision reform of Sub-committee on Legal Education on Establishment of a professional media organization for Protect the rights and liberties, promote ethics, protect the welfare and Welfare of the press*. Bangkok: National Reform Council. [in Thai].
- Cronbach, Lee. J. (1990). *Essentials of Psychology Testing*. 5th edition, New York : Harper Collins Publishers Inc.
- Doungkamol Chatphrasert. (2004). *The Status of Communication Research on Information Technology*. Bangkok: Faculty of Communication Arts Chulalongkorn University. [in Thai].
- Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale". In *Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Pirongrong Ramasoota Rananand and Sasithon Yuwakosol. (2003). *The Research Report of The Oversight of Content of Radio and Television Media in Thailand (Project of Media System Reform: Regulatory Content by state, Self-regulation and Public Media*. Bangkok : The Thailand Research Fund. [in Thai].
- Rovinelli, R. J. and Hambleton, R. K. (1977). "On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity". *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- Siriwan Anantho and Santhat Thongin. (2013). *Ethics of the mass media profession*. Nakhon Pathom : Mahidol University Press. [in Thai].
- Worawan Ongkrutraksa and Yubon Benchararakit. (2010). "Study of the Making Process of Strategic Public Relations Plan in the multinational Business Organization". *Journal of Public Relation and Advertising*, 3 (1) : 2010 p. 1-17. [in Thai].
- Yamane, T., (1970). *Statistics : An introductory analysis*. 2nd edition. Tokyo : John Weather-Hill.